

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum Christus secundum duas filiationes sit filius Dei patris, & Virginis
mattis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Super Quaestiois trigesimaquinta, Articulum quintum.

Tulius de filiationibus realibus, hoc est, an ambæ sint reales relationes, intelligitur.

In corpore quatuor sunt. Primo, ponuntur duæ circa quaeritū opinionēs: secundo tractatur in communi, penes quid attenditur unitas, uel pluralitas relationis realis: tertio, applicatur ad Christi filiationē: quarto respondetur quaeritū.

Quo ad primum, prima opinio ponit duas reales in Christo filiationes, propter plures natiuitates, quæ sunt causæ: secunda ponit unam tantum proportionem per se, quæ est subiectum.

Quo ad secundum aduertendum est, quod una concurrens ad realem relationem, scilicet causa, non quæritur, sed ea quæ fundat relationem (ut albedo respectu similitudinis, & quantitas respectu qualitatis, & generatio respectu paternitatis, & similia) subiectum, in quo, scilicet est subiectum ipsa relatio, ut paternitas in persona patris, & sic de aliis. Et terminos ad quem, ut ad correlatum relatio est, ut filiationis est ad quem dicitur paternitas, & sic de aliis. Et quia hæc inueniuntur concurrere ad esse relationis, & unitas aut pluralitas ad esse rei ipsæ, ideo Auctor in communi tractare uolens hic de unitate, uel pluralitate relationis realis, de qua est sermo, ab istis tribus inchoauit, & per hæc tria discurrit, proponendo, quod penes causam, uel subiectum, &

non penes terminum relatio pluralificatur, excludendo primo terminum esse, penes quem unitas aut pluralitas relationis realis attenditur. Probat autem hoc, ex eo quod si ad pluralitatem terminorum multiplicaretur realis relatio, sequeretur quod si Sortes esset filius duobus filiationibus realibus specie differentiibus, quia est filius patris & matris, quod est inconueniens, quia una natiuitate est ueritatis, filius. Et hinc secundo infert penes unitatem causæ attendi unitatem specificam relationis, & manifestat hoc primo in filiatione penes natiuitatem, secundo in magistro penes unam doctrinam, & in domino penes unum dominium. Et inde tertio prosequitur pluralitatem specificam attendi penes speciem pluralitatem causæ, quod manifestat in magisterio grammaticæ & logicæ, & sic de aliis. Et demum unitatem numeralem relationis non penes causam, sed subiectum ponit, & manifestat in patre respectu multorum filiorum, in quo nec plures specie paternitates, quia generationes sunt eiusdem speciei, nec plures numero, quia forma eiusdem rationis, non potest multiplicari in eodem subiecto.

Ad tertium duo de filiatione Christi deducit. Primum ex parte causæ, scilicet quod quæ duæ sunt Christi natiuitates, & sunt duæ filiationes rationum, consequens est, quod duæ sunt in Christo filiationes. Secundum ex parte subiecti, quod quia una tantum est persona, & subiectum filiationis non est natura nec pars natu-

ra, sed persona, consequens est, quod in Christo non sit filiationis temporalis, nisi cuius capax est persona diuina, & sic filiationis temporalis in Christo non est realis, sed rationis tantum.

Ad quartum respondetur primo quaeritū, distinguendo & concordando opiniones ambas, quia aut sermo est de filiationibus

secundum perfectas rationes filiationis, & sic affirmandæ sunt duæ in Christo filiationes iuxta duas natiuitates, aut secundum filiationis subiectum, & sic in Christo non est nisi filiationis aeterna, quia solum est suppositum æternum. Secundo, excludit obiectionem, quomodo Christus dicitur realiter filius matris, & dicitur quod dicitur relatiōe filiationis cointellecta maternitati. Tertio, excludit aliam obiectionem, quomodo Christus dicitur realiter filius matris, & dicitur, quod dicitur realiter filius ex reali maternitate ad ipsum.

Occurrunt hoc in loco quinque ex Scotto in 3. distinct. 3. Sentent. dubitanda, arguit enim contra quinque hæc dicta. Primum est circa illud, quod relationes non pluralificantur secundum terminos. secundum est circa illud, impossibile est in eodem subiecto esse duas formas eiusdem rationis. tertium est circa illud, pater unica paternitate refertur ad plures filios: quantum est circa rationem litteræ pro principali conclusione: quantum est circa ipsam principalem conclusionem.

Contra primum ergo dictum, scilicet relationem non pluralificari secundum terminos, arguit Scotus. si ad duos terminos esset eadem relatio, tunc eadem relatio simul esset & non esset. Contra tertium dictum, quod est propinquum huic primo (scilicet, quod pater unica paternitate refertur ad plures filios) arguit Scotus, primo. Pater hac paternitate primo respicit hunc filium hac filiatione, ergo hac paternitate non est ad plures filios. Antecedens probatur, quia sicut paternitas fundatur super genuisse, ita hac paternitas super hoc genuisse.

Secundo, correlatiua sunt simul natura, ita quod uno destructo, destruitur & reliquum, ergo destructa hac filiatione in hoc filio, destruitur quoque hæc paternitas in hoc patre, ergo paternitas remanens ad alium filium, est alia paternitas, nisi aut idem simul esset corruptum, & remaneret, quod est impossibile, aut noua paternitas, tunc aduenisset sine noua generatione, quod est etiam impossibile.

Tertio, quia quando aliquid est aliquo ultimate tale, non potest illud manere in ipso, nisi ipsum habens illud sit ipso tale, sicut non potest albedo manere in superficie, nisi ipsa superficies sit alba: sed relatio est quæ habens illam, est ultimate ad alium, igitur non potest manere eadem in eo, nisi illud in quo manet sit illa ad idem aliud, igitur non manet eadem paternitas destructo illo termino, ad quem habens paternitatem dicitur pater paternitate illa.

Quarto, pater aliquo modo aliter respicit hunc filium, & illum, si alia

Terius S. Thomæ. Q 3

ARTICULUS V.

Utrum in Christo sint duo filiationes.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur quod in Christo sint duæ filiationes. Natiuitas enim est causa filiationis: sed in Christo sunt duæ natiuitates, ergo etiam in Christo sunt duæ filiationes.

¶ 2 Præ. Filiatio, qua quis dicitur filius alicuius, ut matris uel patris, dependet aliquantulum ab ipso, quia esse relationis est ad aliud aliquantulum se habere, unde, & interempto uno relatiuorum, interimitur aliud: sed filiationis aeternæ, qua Christus est filius Dei patris, non dependet a matre, quia nullum æternum dependet a temporali. ergo Christus non est filius matris filiatione aeterna. Aut ergo nullo modo est filius eius (quod est contra prædicta) aut oportet quod sit filius eius quadam alia filiatione temporali. Sunt ergo in Christo duæ filiationes.

¶ 3 Præ. Vnum relatiuorum ponitur in definitione alterius, ex quo pater, quod unum relatiuorum specificatur ex alio: sed unum & idem non potest esse in diuersis speciebus. ergo impossibile videtur, quod una, & eadem relatio, terminet ad extrema omnino diuersa: sed Christus dicitur filius patris aeterni, & matris temporalis, qui sunt termini omnino diuersi, ergo uidetur quod non possit eadem relatione Christus dici filius patris & matris. sicut ergo in Christo duæ filiationes.

¶ 4 Præ. Filiatio, qua quis dicitur filius alicuius, ut matris uel patris, dependet aliquantulum ab ipso, quia esse relationis est ad aliud aliquantulum se habere, unde, & interempto uno relatiuorum, interimitur aliud: sed filiationis aeternæ, qua Christus est filius Dei patris, non dependet a matre, quia nullum æternum dependet a temporali. ergo Christus non est filius matris filiatione aeterna. Aut ergo nullo modo est filius eius (quod est contra prædicta) aut oportet quod sit filius eius quadam alia filiatione temporali. Sunt ergo in Christo duæ filiationes.

¶ 5 Præ. Filiatio, qua quis dicitur filius alicuius, ut matris uel patris, dependet aliquantulum ab ipso, quia esse relationis est ad aliud aliquantulum se habere, unde, & interempto uno relatiuorum, interimitur aliud: sed filiationis aeternæ, qua Christus est filius Dei patris, non dependet a matre, quia nullum æternum dependet a temporali. ergo Christus non est filius matris filiatione aeterna. Aut ergo nullo modo est filius eius (quod est contra prædicta) aut oportet quod sit filius eius quadam alia filiatione temporali. Sunt ergo in Christo duæ filiationes.

3. di. 3. art. 5. & quo. 1. ar. 2. & quo. 2. q. 2. art. 3. & opu. 3. ca. 1.

art. præced.

3. di. 3. art. 5. & quo. 1. ar. 2. & quo. 2. q. 2. art. 3. & opu. 3. ca. 1.

si alia relatione, habetur propositum, si non alia relatione, sed alio respectu eiusdem relationis, iterum habetur propositum. contra secundum dictum, quia illi respectus erunt eiusdem rationis propter fundamenta eiusdem rationis. Et propterea respectus isti, aut sunt aliud a relatione, & hoc est superfluum multiplicare tot entia, aut sunt idem relationi, & tunc sequitur, quod est idem dicere, respectum pluralitari, & relationem pluralitari ergo habet propositum.

¶ Quinto multiplicato priori, multiplicatur posterius, sed fundamentum est prius relatione, puta generatio paternitate, ergo multiplicata generatione activa, multiplicatur paternitas. ¶ Contra secundum dictum. I. formas eiusdem speciei non posse simul esse in eodem subiecto, arguit Scotus. primo, in omni ordine essentiali cum unitate prioris essentialiter potest stare pluralitas posterioris naturaliter, non per se, nec adequate inherens prioris, sed subiectum est prius esse taliter illa dispositione, quae ponitur sibi inherens, nec per se ei inheret nec adequate, ergo. Maior probatur per simile in causa & in effectu, quia nec subiectum est causa intrinseca dispositionis.

¶ Secundo, quia plures species phantasticae eiusdem speciei sunt si mul in eodem organo phantasiae secundum eandem partem organi, ergo, antecedens probatur. Et quidem quod plures simul sunt, patet ex eo, quia aliter deleret una specie, non posset quis imaginari, nisi de nouo acquireret. Quod vero sint eiusdem speciei, probatur ex obiectis, quia obiecta sunt eiusdem speciei. Quod autem sint in eadem parte organi, probatur, quia organum non potest in tot partes minimas diuidi, quod sunt species imaginabiles, quae simul sunt in organo phantasiae.

¶ Contra quartam (scilicet rationem illam, filiationem esse ita suppositi ut subiecti, quod non natura, ergo in Christo non est filiationem temporalem realem) arguit Scotus, primo, si filiationem est tantum personae, ita quod non potest nisi pluralitate personae pluralitari, aut hoc conuenit filiationi, unde relatio, aut unde relatio talis originis, non primum, ut patet, nec secundum, quia non magis repugnat uni personae pluralitas talis relationis, quam pluralitas originis fundantis tales relationes, sed Christus habuit duas origines, ergo &c.

¶ Secundo, quia pater aeternus habet duas reales relationes originis, scilicet ad filium & spiritum sanctum super uno fundamento, scilicet essentia, ergo a fortiori filius super duo fundamenta, scilicet duas naturas & natiuitates, habet duas filiationes reales. Tertio, Christus habet duas operationes, ergo duas filiationes. Probatur consequentia, quia relatio originis non magis quam operatio respicit suppositum, quia suppositi est operari primo Metaph.

¶ Quarto, Christus si genuisset plures filios, habuisset duas paternitates ad illos, ergo nunc habet duas filiationes, propter duas natiuitates. Quinto, si filiationem tantummodo diceretur de Christo secundum rationem personalitatis aeternae sequeretur, quod hoc esset falsum. Christus, in quantum homo, est filius. Probatur sequela, quia quod praecise Christo conuenit secundum rationem personalitatis aeternae, non dicitur de eo, in quantum homo: propterea enim ista est falsum. Christus, in quantum homo, est persona.

¶ Contra quintum (scilicet filiationem temporalem Christi non esse relationem realem) arguit Scotus probando ultimam particulam, de qua sola est questio. si quod sit realis. Primo, illa relatio est realis, quae consequitur extrema ex natura extremorum sine actu intellectus, sed posita matre generante, & supposito habente naturam per generationem ex natura extremorum sine actu intellectus, sequitur hic filiationem, sicut ibi maternitas, ergo. Quod si quis fingat intellectum operari ad causandum relationem, hoc improbat, quia si Maria genuisset purum hominem, fuisset ille vere filius relatione reali, ergo cum Christus non minus acceperit naturam a matre, quam purus homo acceperit, aequo reali erit in eo relatio, sicut in puro homine fuisset.

¶ Ad haec dubia mota, secundum ordinem dictorum in littera respondendum est, non eodem ordine, sed prout doctrinae ordo exigit, ut prius scilicet communiora, quam minus communia tractentur, ut ex notis generibus ad species cognoscendas tractentur: & propterea ad dubium trigessimum tertium, quod inter illa communissima est, utpote in communis unius speciei in eodem subiecto, dicendum est primo per notandum, quod ratio quare formas unius speciei multiplicari in eodem dicimus impossibile, est illa radicalis propositio peripatetica, Omnis distinctio aut est secundum formam, aut secundum quantitatem: de qua propositione cum de principio inducationis tractaretur, diffusius dictum est: hinc enim oritur quod implicat dicere, formas unius speciei duas, & apponere in eodem subiecto, quia si in eodem subiecto sunt, ergo non distinguuntur secundum quantitatem, ac per hoc cum non distinguantur, etiam formaliter non sunt duae.

¶ Ad primam ergo obiectionem respondendo dicitur, quod maior est uniuersaliter falsa, & distinguenda propterea ad claritatem solutionis: potest siquidem intelligi de unitate formalis, vel de unitate numerali: si de unitate formalis, transeat tanquam imperfinens: si de unitate numerali, falsa est uniuersaliter. Ratio est, quia in aliis a quantitate unitas numeralis posterioris inherens dependet per se ab unitate numerali prioris, hoc est subiecti, ita quod licet albedo per accidens se habet ad hoc quantum, haec tamen albedo, in quantum haec, per se dependet ab hoc quantum, ita quod si haec albedo, ut haec, definitur in definitione eius posterioris, hoc quantum, quod est subiectum, unde cum unitate numerali subiecti prioris non fiat pluralitas numeralis accidentis posterioris, quod secundum suam speciem non per se inheret, quod in unitate numerali uideatur sibi per se, & adequate hoc subiectum: per se quidem, quia hoc subiectum ponere in definitione accidentis, in quantum hoc, adequate autem, quia unitas numeralis huius accidentis subiecti, solum huius subiecto conuenit, nec extra illud inueniri aut intelligi potest. Unde probatio a simili nulla est: quoniam unitas numeralis effectus non dependet ab unitate numerali causa, ut illius definitura, sicut unitas numeralis accidentis definienda est per hoc subiectum.

¶ Ad secundam obiectionem de speciebus in phantasia, respondeo tripliciter primo, quod non probat ab arguente esse tot eiusdem speciei spes simul in una phantasia quod non possint esse in diuersis organo partibus, praesertim cum homini intentionalia entia uideatur quasi in puncto saluari, ut apparet uideribus per minimum foramen tot: & multa sunt similia in phantasia, non per proprias species, sed per species aliquorum totorum, quorum illa occurrerunt ut partes. Secundo de negando, in eadem phantasia inueniri plures species eiusdem rationis, & ad probationem, obiecta sunt eiusdem rationis, ergo ipsae eorum distinctae, quod obiecta simuntur dupliciter. In esse naturae, & sic duo alba sunt eiusdem rationis, vel in esse sensibili, & sic duo alba sunt diuersarum rationum: quod sic manifestatur ab ipsis: repraesentantibus, nam sicut in esse naturae illa sunt diuersae speciei, quorum quicquid habet essentialiter unum, habet essentialiter aliud, ita in repraesentatione, illa sunt diuersae speciei, quorum quicquid repraesentat unum totum illud, idem repraesentat reliquum: sicut si unum album uideatur a duobus uel pluribus, oes ille spes sunt unius speciei, non enim differunt in repraesentando, quia idem repraesentant, sed solo numero differunt, quia haec in isto, & illa in illo est: sed duorum alborum spes non sunt unius speciei, quia spes unius non repraesentat aliud, ut patet. Unde cum in una phantasia negemus plures spes eiusdem obiecti, consequenter negamus plures species eiusdem rationis; quoniam ut dictum est, spes diuersorum indiuiduorum sunt diuersarum specierum, quia ipsa indiuidua diuersa, sunt diuersarum rationum in esse sensato.

¶ Tertio de, quod sicut lumen generatum in eodem diaphano a secula caecula non est aliud numero a lumine genito a prima, sed coincidit in idem de pedibus a duobus, ut partialibus agentibus, ita cum phantasia

d. 3. orth. fid. c. 1. in med.

P. p. q. 40. ar. 2. 3. & 4.

alias ut relatio absolute aut ut relationes.

D. 107.

dum rationem personalitatis aeternae, dupliciter teneri potest. Primo reduplicatiue, & tunc conceditur totum, vt ipse impertinens, quia antecedens nō est nostrum, & est falsum, quia Christo cōuenit esse filium hominis, non secundum rationē personalitatis aeternae, hoc est, non ex hoc quod est psona aeterna. Sed, potest teneri specificatiue, & sic antecedens quidem est nostrum & verum, sed cōsequencia nihil valet, quia procedit secundū primum sensum. Constat enim, quod omnia persona ista siue humana, siue diuina conueniunt Christo secundū rationem personalitatis aeternae, si ly secundū, tenetur specificatiue. Christus enim secundum suam personam est hic homo, & filius hominis, ut patet.

¶ Ad quintum dubiū de realitate filiationis temporalis in Christo, dicitur negando maiore, qm oportet addere quod suppositū sit capax nouae filiationis realis: propter excellentiam siquidē personae Christi prouenit, quod non conseruat in eo filiationem realem. Nec oportet fingere intellectū cooperantem filiationem realem, sed ad filiationem rationis nō fingitur, sed necessario concurrunt cōintellecta filiatione ad materitatem. Et cum dicitur, Si Maria genuit seruum purum hominem, &c. ergo, negat sequētia, quia in puro hoīe fuisse personam capax filiationis realis nouae: in Christo autem licet aequae acceperit naturam a matre, nō tamen est aequē subiectum filiationis, quia nō est in Christo suppositū capax filiationis realis nouae, ob defectū subiecti, ppter excellentiā suppositi: vt enim in litera dicitur, omnia requisita ad filiationē realem inueniuntur in Christo nato, excepto subiecto, quod quia psona est, & illa est Deus, ideo subiectum realem filiationis nouae esse non potest: cum quibus tamen tene, quod Christus refertur ad matrem reali relatione causati ad causam, & similis ad simile, & sic de alijs relationibus realibus, quae non immediate sunt in supposito subiectiue.

¶ In responsione ad vltimum nota duo, primo, quod de unitate specifica, & non de unitate numerali est sermo in litera dicente, In omnibus trahentibus nauē est una relatio, nā specificae diuersitatis paternitatis & maternitatis, quia sunt diuersa ratione principia, contra ponitur unitas eadem ratione principantium tractum nauis. Et veritas est, quod multi trahentes nauem multis

ralis natiuitatis, quia oportet naturā humanam aliquantulum esse subiectā filiationi, sicut est aliter qualiter subiecta natiuitati, cum enim Aethiops dicitur albus ratione dēris, oportet qd Aethiops dicitur sit albedinis subiectum. Natura autem humana nullo modo potest esse subiectū filiationis, quia haec relatio directe respicit personam.

AD SECUNDUM dicendum, qd filiatione aeterna non dependet a matre temporali: sed huic filiationi aeternae cōintelligitur quidam respectus temporalis dependens a matre, secundum quam Christus dicitur filius matris.

AD TERTIUM dicendum, qd vnum, & ens se consequuntur, vt dicitur in 4. Met. * Et ideo sicut cōtingit, quod in vno extremorum relatio sit quoddam ens, in alio autem non sit ens, sed ratio tantū (sicut de seibili & scientia Philo. dicit in 5. Met. *) ita etiā cōtingit qd ex parte vni extremi est vna relatio: ex parte autē alteri extremi sunt multae relationes. Sicut in hoibus ex parte parentū inuenitur duplex relatio, vna paternitatis, & alia maternitatis, quae sunt specie differētes, ppter hoc qd alia rōne pater, & alia mater est generationis principium. Si vero essent plures eadē rōne, principium vnius actionis (puta cum multi simul trahunt nauē) in oibus esset vna, & eadē relatio. Ex parte autē prolis, est vna sola filiatione sicut rem, sed duplex sicut ratio nem, inquantū correspondet vtri que relationi parentum, secundū duos respectus intellectus. Et sic etiam quantū ad aliquid in Christo est vna tantum filiatione realis, quae respicit patrem aeternū: est tū ibi alius respectus temporalis, qui respicit matrem temporalem.

ARTICVLVS VI.
Verum Christus fuerit natus sine dolore matris.

AD SEXTUM sic proceditur. Vt qd Christus non fuerit natus sine dolore matris, sicut. n. mors hoīū subsecuta est ex peccato

F actionibus, vnum passiuē nauis tractum inferunt: quilibet enim sua propria actione concurrat. Et propterea multis relationibus solo modo differentibus referuntur ad nauem, quae trahitur: quilibet enim sua propria relatione cōsequente ad propriam actionem referuntur, quantum nauis, quia vno numero motu trahitur.

¶ vna relatione numero ad omnes trahentes referatur. Nota secundo, quod filiatione singulorum hominum dicitur vna secundum rem, & duplex secundum rationem, secundū duos respectus intellectus in hoc sensu, qd sicut albedo vna secundū rem est multiplex secundum rationem, puta vt visibilis, vt terminata alterationis, ut extremitas perspicui, &c. ita filiatione Socratis est vna res respectu, & multiplex secundum multas rationes respectus, ita quod intellectus non facit in illa filiatione respectum ad patrem aut ad matrem, sed facit distinctionem rationis in illo vno respectu secundum rem, dum cōintelligit illi ut recipio det patrem, & iterum vt respondet matri.

¶ 2. Præ. Finis proportionat principio: sed finis vitæ Christi fuit cū dolore, secundū illud Iſa. 53. Vere dolores nostros ipse tulit. ergo videtur quod etiam in sua natiuitate fuerit dolor partus.

¶ 3. Præ. In lib. de ortu Saluatoris narratur, qd ad Christi natiuitatem obstetrices occurrerūt, q̄ videntur esse necessarij patenti propter dolorem. ergo videtur quod beata Virgo pepererit cum dolore.

¶ SED CONTRA est, qd Aug. * dicit in Sermone de Natiuitate, alloquens Virginē matrē. Nec in cōceptione, inq̄, iudicia es sine pudore, nec in partu inuēta es cū dolore.

RESPON. Dicendum, qd dolor patētis causat ex apertione meatuum, p quos proles egreditur. Dicitur est * autem supra, qd Christus ē egressus ex clauſo utero matris: & sic nulla violentia apertiois meatuum ibi fuit, & pp hoc, in illo partu nullus fuit dolor, sicut nec aliqua corruptio: sed fuit ibi maxima iucunditas, ex hoc, qd homo Deus est natus in mundum, secundum illud Iſa. 35. Germinans germinabit sicut lilium, & exultabit letabunda & laudans.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd dolor partus consequitur in muliere cōmissionem virilem. Vnde Gen. 3. postquā dictum est, In dolore paries, subdit, Et sub uiri potestate eris: sed sicut dicit Aug. * I sermone de Assūptione beate Virginis, ab hac sententia excipitur virgo mater Dei, q̄, quia sine peccati colluione & sine uirilium admittionis detrimento Christum suscepit, sine dolore genuit, & sine integritatis uiolatione, pudore uirginitatis integra permansit. Christus autē mortē suscepit spontanea uoluntate, ut p nobis satisfaceret, non

tertium, aduerte qd Euāgelista tres actus beate Virginis in partu dicit, s. qd peperit, inuoluit pannis, reclinauit in praesepio. Et ex primo quidem docet Iesum infantem per generalia membra, & non per os, aut quācumque aliam partem corporis materni egressum: parere naque est, p naturalia generationis membra prolem edere. Ex secundo vero, qd ipsa mater suscepit nascentē ex se infantem: ex hoc enim quod ipsa extremos actus, l. parere & inuolueri, exercuisse dicitur, sicut excluditur obstetricum obsequium

¶ In corpore duae sunt cōclusiones, prima est, Christus est natus sine dolore matris, probat, Chrs est egressus ex clauſo utero matris, ergo nulla apertiois meatuum ibi fuit: ergo in illo partu nullus fuit dolor. Prima consequentia patet, secūda uero probatur, quia dolor patētis causat ex apertione meatuum, per quos proles egreditur. Et confirmatur conclusio, quia ibi nulla fuit corruptio. Secūda conclusio ē. In illo partu fuit maxima iucunditas. Probat dupliciter, primo ratione, quia hō Deus natus est in mūdo, secundo auctoritate II. 35. oīa clara sūt.

¶ In responsione ad tertium, aduerte qd Euāgelista tres actus beate Virginis in partu dicit, s. qd peperit, inuoluit pannis, reclinauit in praesepio. Et ex primo quidem docet Iesum infantem per generalia membra, & non per os, aut quācumque aliam partem corporis materni egressum: parere naque est, p naturalia generationis membra prolem edere. Ex secundo vero, qd ipsa mater suscepit nascentē ex se infantem: ex hoc enim quod ipsa extremos actus, l. parere & inuolueri, exercuisse dicitur, sicut excluditur obstetricum obsequium

lib. 4. tex. 3. tom. 3.

lib. 5. Met. 2. 2o. to. 3.

2. 2. q. 6. 164. ar. 2. ad 3.

In sermone de nativitate.

Super Questionibus.

Triginta quinta.

Articulus sextus.

Tullius clarus.

c. 4. p. 101. principio. hic sermo ad interrogata, & sic dicitur.